

часть отъ жителитѣ му сж отъ българско потекло. Ближнитѣ села *Маврово*, *Леуново* и *Никифорово*, разположени сжщо въ една котловинка между двѣтѣ корита, иматъ двоезично население, но домашниятъ езикъ е български.

Християнското арнаутско население отъ Голѣма Рѣка се изселя. Особно е усилено това изселанье отъ 40 години насамъ. Порано жителитѣ сж се прѣселяли главно въ Тетово и Цариградъ, сега много семейства бѣгатъ въ България, и то въ Самоковъ, Дупнишко (въ Дупнишка Баня има повече отъ 30 къщи) и Кюстендилско. Въ с. *Върбенъ* е имало около половината на XIX. в. 100 къщи християни, а сега има само 40.

По на сѣвероизтокъ арнауско население е завзело по-голѣмата часть отъ мѣстността *Пологъ*, която обхваща цѣлото горно течение на Вардаръ. Това е разкошна котловина между Шаръ Планина и Суха Гора, която въ ново врѣме е наводнена отъ арнаутски пришелци. Турцитѣ сж заварили тая страна, населена само съ българи, и сж основали голѣмитѣ турски колонии въ Тетово и Гостиваръ да я пазятъ. Старитѣ спахии сж завладѣли плодородната низина около Вардаръ и сж обърнали селата на свои чифлици. Само въ ребрата на планинитѣ сж запазили самостоятелни села. По всичкитѣ мѣстни възпоминания, които сж чуватъ още между населението, се вижда че арнаути почнали да се селятъ въ Пологъ къмъ края на XVII. в. слѣдъ австро-турскитѣ войни, които докоснали тоя край. Когато австрийскитѣ войски се оттеглили прѣзъ 1689 год. и съ тѣхъ заедно се дигнали християнитѣ отъ Призренско и Прищенско, станало е голѣмо нахлуванье отъ арнаути въ Стара Сърбия, и тогава арнаутската вълна засегнала тия мѣста по долината на Вардаръ. По-стари арнаутски селища ще е имало само около Качаникския и около Жеденския Проходъ, прѣзъ който Вардаръ излиза въ Скопско Поле. Тия сж арнаутитѣ, които рускиятъ безименъ пѣтникъ отъ XVII. в. поменува въ околността на Скопие¹⁾.

Арнаутитѣ завзели изпърво високитѣ планински части около прохода, що води отъ Призрѣнъ за Тетово, и планинскитѣ височини около Качаникския Проходъ. Прѣзъ Жеденския Проходъ минали въ Суха Гора и завзели цѣлата планина. Обикновено тѣ се селили въ български села и постѣпенно сж изпѣждали българитѣ. Тоя процесъ се продължава и до днесъ. Българското население

¹⁾ Сирку, Описаніе Турцкой Имперіи, 38.